

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 1. Nomen clerici, & institutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

TITULUS I.

De Clericis in genere.

Orum, qui ad Ecclesi-
am & ovile Christi
pertinent, duo po-
tissimum genera esse
liquet, Clericorum vi-
delicet, & Laicorum
c. Duo sunt 12. Q. 1. Quavis enim à Christia-
nis omnibus agnitionem veri DEI & cul-
tum Apostolus exigit, ad id tamen pe-
culiari quodam ritu ordinantur, quos
Clericos appellamus. His atria domus
Domini, vasa ministerij & sacrificia com-
mendantur: Laicis verò minor obligatio
incumbit, curam domus suæ habere, libe-
ros educare, inter virum & virum iudica-
re, causas agere, oblationes super altare
apponere, decimas exhibere: atq; ita sal-
vari, si vitia tamen benefaciendo evitã-
runt. Jam verò Clericorum non una di-
stinctio est, sed multiplex, ut in progressu
patebit. Nunc quæ generalia & com-
munia omnib. sunt, primò expediamus,
ut facilius ad particularia transitus fiat.
Multa enim clericis communia, specialia
multa sunt, propter varios gradus, of-
ficia, ordines & dignitates, de quibus in-
fra erit dicendi locus.

§. I.

De nomine & institutione Clericorum.

I. **C**Ratianus *Dist. 21. ex Isidori l. 7.*
Getymol. c. 12. Clericos ait, hinc

appellatos credimus, quia Matthias sorte
electus est, quem primum per Apostolos
legimus ordinatum. *χληρος* enim græcè,
latinè fors vel hæreditas dicitur. Propte-
rea ergò dicti sunt clerici, quia de sorte
Domini sunt, vel quia Domini partem
habent. Generaliter autem clerici dicun-
tur quicumque in Ecclesiâ Christi servi-
unt. Confirmat hæc *S. Hieronymus in epist.*
ad Nepotianum. Clericus, qui Christi ser-
vit Ecclesiæ, interpretatur primò vocabu-
lum suum, & nominis definitione pro-
latâ, nitatur esse id, quod dicitur. Si e-
nim *χληρος* græcè, latinè fors appellatur
propterea vocantur clerici, vel quia de
sorte Domini sunt, vel quia ipse Dominus
fors, id est pars clericorum est. Qui autem
vel ipse pars Domini, vel Dominum
partem habet, talem se exhibere debet,
ut & ipse possideat Dominum, & possi-
deatur à Domino. *c. Clericus 5. 12. Q. 1. c.*
Cui portio. 16. Canisius l. 1. H. 4. Tholosanus l.
16. Synagm. c. 1. n. 7. Anto. Canisius l. 1. Va-
lencia To. IV. D. 9. Q. 5. pun. 2. Graff. Par. 2.
l. 3. c. 1.

II. A clericatu excluduntur I. femi-
næ. *Glo. fin. ad c. Diaconissum 27. x. 1. S. Tho.*
n. 4. D. 25. x. 2. c. 1. Suav. V. De Censuris
Disp. 52. init. II. Hermaphroditi, ni-
si virilis sexus multum prævaleret. *Glo.*
in V. testimonium c. testis. Idem de Eun-
chis dicendum. Silv. V. Hermaphroditus.
III. Illegitimi *c. presbyterorum & c. seq. Dist.*
36. c. cum in cunctis. De elect. c. pervenerab-
lem

A

lem in fine Qui filii sint legitimi IV. Qui non attigerunt ætatem septem annorum completorum. c. Nullus de temp. ordin. in 6. Barb. de potest. Episc. Par. 2. alleg. 11. V. Qui Sacramentum confirmationis nondum susceperunt. Con. Tr. Sess. 23. c. 4. VI. Qui fidei rudimenta nondum edocti sunt. Ibid. VII. Qui legere & scribere nesciant. Ibid. Saltem vernacula lingua. v. Barb. De potest. Epi. Pa. 2. all. 11. VIII. De quibus probabilis coniectura non sit, eos non secularis iudicij fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse. Con. Tr. l. cit. IX. Servi & mancipia, intellige, ex utroque parente. Nam ex patre seruo, sed matre libera natus ordinari potest. Barb. l. cit. allegat. 10. n. 45. X. Infames infamia juris vel facti. c. Omnipotens Deus. De accus. c. fin. de testib. c. Tantis Dist. 81. Barb. ibid. n. 40. XI. quilibet criminofus, qui permanet in peccato mortali. c. Ex tuarum. c. ad aures. de temp. Ordin. Barb. ib. XII. Solenniter pœnitentes c. Ex pœnitentibus. c. Illud. Dist. 33. XIII. Bigami, qui nimirum plures habuerunt uxores, sive eodem tempore sive diverso. Si contrarium fiat, & initientur, non possunt tonsuram & habitum clericalem deferre. c. Acutius d. 26. Barb. l. cit. n. 43. XIV. Coniugati quavis initiati contrahere Matrimonium possint c. fin. de temp. Ord. c. si quis eorum c. Lectores Dist. 32. c. à multu de eta & qual. Ord. XV. Homicida, qui per se, vel alium etiã consilio tantam vel auxilio aut quovis modo voluntariè, præter necessariam defensionem mortis alienæ causa fuerunt. Glo. in Clē. nu. de homic. XVI. Obligati ad rationes administrationis publicæ, nisi prius expeditis rationibus c. non fidat. D. 50. c. legē 3. d. 53. Henricus. l. 14. c. 5. Barb. l. cit. n. 47. XVII. Corpore vitiati vel mutili, ita ut cū

magna deformitate nulli muneri exequendo utiles putetur esse. 1. & 2. de corpore vitiatis. c. Illiteratos d. 36. v. Barb. l. cit. n. 48. f. 238. & c. illiteratos Dist. 36.

III. Clericus per primam tonsuram initiarur, detonsis ab Episcopo pauculis capillis, qui ritus reiectionem vitiorum, separationem, & contemptum rerum temporalium significat, ut ex Hieronymo Gratianus notat c. Duo sunt. 12. q. 1. & largius explicatur ab Isidoro l. 2. de off. eccl. c. 4. Catech. Rom. Par. 2. c. 7. Hinc quasi à præviã dispositione ad minores ordines fit transitus, quibus initiati vocantur Ostiarii, Lectores, Exorcista & Acolyti. Hi ordines quia sacri non censentur, permittunt nubere. Vnde clerici duplices existunt, alii cœlibes, alii coniugati: qui omnes, modo habitum & tonsuram ferant, & alicui ecclesiæ mandato episcopi seruiant privilegio Canonis & fori gaudent Co. Tr. 5. 23. c. 6. Tholosan. l. 16. c. 1. n. 28. & 33. Ign. Lopez in Practica Crim. Canonica c. 80. & BeMar. l. 2. de Monachis c. 40.

IV. In materia favorabili clericorum appellatione comprehenduntur Episcopi Religiosi, & Canonici: in odiosa verò nec Episcopi, neq; Religiosi, neq; Canonici, aut alii in dignitate constituti. Colligitur ex c. Quia periculosum de sent. exc. in 6. ubi dicitur Episcopos & alios Prælatos interdicti, aut suspensionis sententiã non teneri, nisi cùm de ipsis expressa mentio fit. Allegatur etiã c. Statutum de elect. in 6. & Glo. in Clem. 1. de supplendâ negl. Pralat. Rationem dant, quia in eiusmodi personis est qualitas eminentiæ & dignitatis, quæ in clericis minoribus non reperitur. Pari modo Ecclesiarum parochialium nomine non intelliguntur Cathedralis, quia qualitatem Collegij habent. Idem de Monasteriis dicendum quæ

quæ tamen Ecclesiæ nomine continentur in favorabilibus. *Angelus verb. Clericus. n. 1. Silvest. Armilla. Rosella Zerola eod. Adde quod etiam Monachi & Clerici in favorab. populi nomine qui continentur, ut citati authores aut tradunt.*

V. Per tonsuram à Clericis gestandam hodie Corona intelligitur quæ in raso vertice apparet. Olim crines circulariter tondebantur. *c. Duo sunt 12. Q. 1. ubi de Clericis.* Hi namq; reges sunt, id est, se, & alios in virtutibus regentes. & ita in Deo regnum habent. Et hoc designat Corona in capite, Hanc Coronam habent ab institutione Ecclesiæ Romanæ, in signum regni, quod à Christo expectatur. Rasio verò capitis est temporalium omnium depositio, & memoriam spinæ Coronæ salvatoris nostri excitat; quam ob causam à Petro Apostolo adhibitam *Beda testatur l. 5. de gestis Anglor.* perfectionis etiam nos monet, quia circularis figuræ est. Coronam hanc in hac vitâ qui negligunt, eam, quæ futuræ est, non mereantur. *Alb. Troisiul. 2. de perfectione Clerico. c. 39. Lopez l. cit.*

VI. Quod habitum attinet, loci attendenda honestas & consuetudo est Toga talaris maximè decens creditur, quæ minimum infra poplites dependeat. Color aut niger, aut nigro proximus apud nos laudatur. Aliud si locus & mos suadeat, excusamus, eos qui sequuntur. *c. Clericus D. 31. Co T. 5. 23. c. 6. De pileo, quia nihil certi legibus constitutum est, consuetudo, quid eligendum, indicabit. Innoc. 111. in c. clerici De vi. & hon. cler. Mosconius l. 1. P. 2. Lopez c. 79. Bus. De statu clericor. 2. Zerola v. clericus n. 14. Regin. l. 30. Tr. 3. aliq; multi citati ad Conc. Trid. Sess. 23. c. 6. De Reformat. & Barb. De potest. Episcopi Par. 2. allegat. 9. Diaz in Praxi. c.*

77. Az. 11. l. 7. c. 14. Q. 4. qui legendus. Barb. in c. Parsimoniam Dist. 41.

VII. Si quæris, quàm graviter peccet Clericus præsertim in minorib. & beneficio constitutus tonsuram & habitum Clericalem non ferens, respondet *Panorm. in c. si quis. De vi. & hon. Cler. & Nau. c. 25. n. 110.* mortaliter peccare quod etiã *Sanch. l. 7. cons. c. 7. d. 49. n. 11. probat, allegans Constitutionē Pii IV. Pii V. & Sixti V. Motu proprio apud Piafeciū Par. 2. c. 3. n. 13.* Hoc tamen Silvestro & aliis durū viderur, ac proinde limitat I. si excessus sit notabilis ultra consuetum. II. Si clericus in sacris constitutus, vel beneficiatus sit. Addit mortaliter peccare omnes, qui gestant vestem partitam, id est, diversi coloris aut tabardum (id est penulam seu viatorium amictum) modò beneficium habeant, quãvis solâ tonsurâ initiati essent. Excusantur tamen, qui secretò, vel ob timorem, aliamq; rationabilem causam eiusmodi habitum utuntur. *v. Azor & Lopez su cit. in Pract. Crim. c. 79. Nau. c. 25. Avila P. 3. Disp. 5. d. 8. Casu XI. Layman l. 5. tr. 9. c. 12. Armilla v. Clericus n. 11. Rosella n. 2. Em. sa. n. 33. Tuschu. Concl. 395. Escobar Tract. 6. Exam. 1. c. 1.*

VIII. Observatione dignum est, quod *Conc. Trid. Sess. 14 c. 6. De reform.* statuit. In sacris, inquit constituti & beneficiati, si postquam ab Episcopo suo etiam per edictum publicum moniti fuerint, honestum habitum clericalem illorum ordini & dignitati congruum & iuxta ipsius Episcopi ordinationem & mandatum non detulerint, per suspensionem ab ordinibus, ac officio & beneficio, ac fructibus, redditibus ac proventibus ipsorum beneficiorum, nec non si semel correpti denuò in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum & be-

beneficiorum huiusmodi coerceri possint, ac debeant; Secundum Constitutionem *Clem. V.* in Concilio Viennensi editam, quæ incipit *Quoniam innovando* & ampliando l. 3. *Clement. de Vi. & hon. cler. c. 2.* *Constit. Sixti V. cum sacro sanctam.*

Deniq; Clericatus probatur per literas primò, deinde per publicam famam: deniq; concurrentibus aliis indiciis per iuramentum. Ea enim, in quibus non agitur de præiudicio, iuramento probari possunt. *Piascius Par. 1. c. 1. n. 54.* *Barb. in c. si iudex laicus de senten. excomm. in Præterm. Tuschus Concl. 378.*

§. II.

De Clericorum Obligationibus.

I. **C**Lericorum obligationes extrinseci capite manant, nimirum subiectione ad Magistratum suum, possessione beneficiorum, & Ordinibus sacris.

Primò igitur Clericus obedire debet episcopo suo, & cuicumq; superiori in ijs, quæ pertinent ad statum clericalem. Si noluerit, fieri potest, in re gravi, ut mortaliter peccet *c. Omnes 4. de Maior. & Obed. Barb. ibi* Obligatio hæc fudata est in 4. Decalogi præcepto *Honora patrem &c.* In particulari obedire debet I. Si Episcopus præcipiat, ut Romam eat pro negotijs Ecclesie: nec prodèrit excusatio, quod alij sint magis idonej, quia Episcopus non tenetur magis idoneos mittere. nec subditi suo iudicio stare II. si præcipiat resignationem beneficij quo indignus est, ut alteri conferatur. III. si præcipiat denunciare aliquem excommunicatum, quem tamen ipse noverit innocentem esse. Licebit tamen allatis probationibus

illius innocentiam tueri. Hoc autem ubi præstare non potest, præcipienti obediet. IV. Si iustis ex causis subsidium charitativum exigat Episcopus, tenetur pro viribus contribuere *c. Conquerente 16. de off. iud. Ord. Abb. Iun. Panorm. Felin. Ximen. Barbosa. Escobar Theol. Mor. Tr. 1. Exam. 6. c. 4.* De obligatione quam Beneficia adferunt, commodius in Tit. sequenti agemus. II. Quod Ordinem seu statum clericatus attinet, quamvis nullum ex Sacris Ordinibus necessariò exigat juxta §. *preced.* tenetur tamen quilibet Clericus coronam & habitum clericalem deferre. *c. clerici, de Vi. & hon. cler. Co. Tr. 5. 14. c. 6. de ref.* Præterea vitam, moresq; suos ita componere, ut habitu, incessu, gestu, sermone, alijsq; rebus omnibus nihil nisi grave, moderatum ac religione plenum appareat. *c. His igitur Dist. 23.* Nihil enim est, ut *Conc. Trid. Sess. 22. c. 1.* loquitur, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita & exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt. Cum enim à rebus sæculi ad altiorem sublato locum conspiciantur, in eos tanquam speculum, reliqui oculos conjiciunt, ex ijsq; sumunt, quod imitentur. Singulis convenire meminerimus, quod Apostolus Timotheo præcipit *1. Tim. 4. Exemplum esse fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate.* Mosconius *de mai. Eccles. l. 1. Par. 2. c. 2. 25. n. 110.* *Busæus c. 4. Henric. l. 13. c. 39.* De varietate formæ clericalis *v. Stengelium l. 4. Variar. c. 9.* Clericos non deferentes habitum clericalem, & tonsuram, quavis in minoribus tantum cum beneficio constituti sunt peccare mortaliter gravissimè: Auctores sentiunt, quibus subscribens *Sanchez l. 7. Consil. c. 7. Dub. 49. n. 11. c. oppo si*